

РАСПРАВА О РАДНОЈ ВЕРЗИЈИ УСТАВА СР ЈУГОСЛАВИЈЕ

На Правном факултету је на Велики петак, 24. априла 1992. одржана расправа о Радној верзији устава СР Југославије.

Скуп је отворио декан Правног факултета, професор др Обрад Станојевић, који је указао на традицију Правног факултета у одржавању оваквих скупова. Професор Станојевић је подсетио присутне и на неповољан исход дискусије вођене у овој истој сали поводом Нацрта Устава 1974, после чега је више колега удаљено из наставе и са Факултета, а један од најугледнијих наставника, проф. др Михаило Ђурић, био је и осуђен на казну затвора.

Значајно је да Правни факултет у овом послу учествује и да своје мишљење без обзира на то да ли ће то имати непосредно дејство.

После тога, вођење скупа преузео је шеф Катедре за правно-политичке науке.

ПОЗДРАВНА РЕЧ ПРОФ. ДРАГОЉУБА КАВРАНА

Поштоване колегинице и колеге,

Молим вас да примите наше извињење што смо вас, заједно са Управом факултета, замолили да са нама радите данас на празник и непосредно после објављивања текста о којем ћемо расправљати. Није нам пружена друкчија, повољнија, могућност да реагујемо.

Уводно излагање поднеће проф. др Павле Николић, колега чија се реч много пута чула на угледним скуповима и међународним форумима на којима се расправљало о проблемима уставног права.

Дубоко изненађује оцена да знање и дугогодишње научно и педагошко искуство проф. Николића није било потребно у овим судбоносним тренуцима, као, уосталом, ни било ког другог са овог факултета, сем једног изузетка. Изгледа, по нечијој процени, да се наука и знање налазе негде другде или да се до њих мало држи. То се опет може показати као штетно и опасно, као 1974. На жалост, противно пракси насталој још у прошлом веку, логици рада у професији правника других земаља и интересима нашег народа, Правни факултет у Београду, највећа и, претпостављам најугледнија установа која окупља научнике који се баве правом у нашој земљи, садржину решења која се уставом предлажу сазнаје - из дневних новина.

Историја се, нажалост, понавља са злосрећном правилношћу. Слично се дешавало и пред доношење Устава 1974. Нека лица су овде иста, неких, међу најврснијима, нема. Дилеме о којима смо расправљали 18, 19. и 22. децембра 1971, у истој овој сали и о којима данас на Велики петак расправљамо, веома су сличне. Изгледа да дух, ако не дикција 1974,

преживљава све наше напоре да га се коначно ослободимо, с тим што нам данас није дато ни пристojно време да текст пажљивије проучимо. Зато неки од дискутаната и неће бити у стању да допринесу онолико колико би у редовним приликама било могуће, а неки неће ни учествовати, можда и због одбијања да на овај начин уопште расправљају о тако значајном тексту. И методи којима се до текста Преднацрта - Радне верзије дошло - опет су слични; опет непоштовање речи научника који се тиме специјализовано и једино баве, опет неко поседује беспривизни монопол на истину, опет непоштовање историјских чињеница и неприкладно интерпретирање тежњи генерација, као да историја почиње 1943. године. Очигледно је и потцењивање значаја кондензованог упоредно правничког искуства у припреми устава. Не могу се овако, надохват, користити институти који су негде виђени, без довољно поштовања за националну традицију, културу и богатство домаће правничке мисли.

Узмимо за пример начин на који се формирају веће република и веће грађана, са својим петилама и шеснаестинама гласова. Одбојност у нашем народу према таквом обрнутом апартхејду, са којим се није сусретао никад у својој историји, поготово не на овај начин, биће очита чим прође анестезија којој је подвргнут помоћу масмедија.

Оно што смо рекли - и објавили - у забрањеном броју "Анала Правног факултета" о Уставу 1974, било је, како се показало, тачно. И било је - узалуд. Чини се да ће и све, или готово све, што данас будемо говорили бити, бар на изглед, без дејства. Подударност понашања и става према Правном факултету и тада, као и сада изазива велику тескобу. Нешто слично десило се и 1990, када је донесен нови Устав Србије. Тада је, такође, упозоравано на последице до којих може доћи због концентрације власти на начин на који то Устав Србије чини.

Надамо се да се лекције из правне и политичке историје или из теорије политичког одлучивања и међународних односа не могу учити бесконачно. Стога, верујемо да није узалудан наш данашњи покушај да укажемо и на потпуну нелегалност поступка доношења овог устава, као и на могуће катастрофалне последице неких решења по српски народ и његову државу.

У сваком случају, несумњива је наша обавеза да о уставу, као највишем правном акту земље, расправљамо.

Анализи услова у којима треба припремити нови и битно друкчији текст устава, надам се да ћемо ускоро приступити. Делим ваше жеље да се то догоди у оквиру рада на елементима друкчије, правне дражве са облицима државног уређења и владавине који одговарају богатим традицијама и култури нашег народа. Тиме ће се природно наставити двојековно залагање предака и потомака за изградњу слободне и демократске заједнице. Поново ћемо се вратити у Европу и свет чувајући своје наслеђе и идентитет на који смо поносни. Може се, разуме се, десити, да на том послу раде други људи. Недавно смо славили 150-годишњицу рада Правног факултета. Правни факултет није почео са нама, неће без нас ни нестати. Од значаја је да данас чинимо оно што нам је дужност, а надамо се да ће оно што ћемо овде рећи имати извесно дејство у времену које долази.

Колеге које је обрвало безнађе, осећај узалудности, апатија или тешка одбојност која их спречава да говоре треба да разумемо, а њихова осећања да поштујемо.

Присетимо се, на крају, речи нашег великог Иве Андрића: "Знамо да је Дрина крива. Знамо да је не можемо исправити. Никад не смемо престати да је исправљамо".

Молим уваженог колегу, професора и доајена на предмету Уставно право, др Павла Николића, да одржи уводну реч.

Такође молим све учеснике у дискусији да ауторизују текстове својих дискусија како би они могли бити објављени у "Аналима Правног факултета" што пре.